09/12/2020

Η σύλληψη της Αγίας Άννης

/ Ορθόδοξες Προβολές

- Του π. Γεωργίου Δορμπαράκη

«**Ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, θέλοντας να ετοιμάσει για τον Εαυτό Του έμψυχο και άγιο οίκο για κατοικία Του, απέστειλε τον άγγελο Αυτού προς τους Δικαίους Ιωακείμ και Άννα (από τους οποίους θέλησε να προέλθει η κατά σάρκα μητέρα Του) και προμήνυσε τη σύλληψη της άγονης και στείρας Άννας, για να καταστήσει βέβαιη τη γέννηση της Παρθένου. Γι' αυτό και συνελήφθη η αγία Παρθένος Μαρία και γεννήθηκε, όχι όπως μερικοί λένε, επτά μηνών ή χωρίς άνδρα, αλλά γεννήθηκε σε εννέα τέλειους μήνες, όπως και από υπόσχεση μεν Θεού, από συνάφεια όμως και σπορά άνδρα**. Διότι μόνος ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός γεννήθηκε από την αγία Παρθένο Μαρία απορρήτως και ανερμηνεύτως, καθώς γνωρίζει μόνος Εκείνος, χωρίς των θελημάτων της σαρκός, και ενώ είναι τέλειος Θεός προσέλαβε όλη την τελειότητα της κατά σάρκα οικονομίας Του, όπως δημιούργησε και έπλασε τη φύση των ανθρώπων από την αρχή. Αυτήν λοιπόν την ημέρα πανηγυρίζουμε, διότι υπενθυμίζει τους χρησμούς που δόθηκαν από άγγελο, ο οποίος ευαγγελίστηκε την αγία σύλληψη της αγνής Θεομήτορος. Αυτούς τους χρησμούς εκπληρώνοντας ο Θεός που δημιούργησε τα σύμπαντα εκ του μηδενός, διέγειρε τη στείρα κοιλιά για

να καρποφορήσει. Και έκανε παιδοτόκο μητέρα κατά παράδοξο τρόπο αυτήν που έφτασε σε βαθειά γεράματα χωρίς παιδιά, δίνοντάς της τη χάρη αυτή σαν άξιο τέλος της δίκαιης αίτησης των Δικαίων. Από αυτό το δώρο του Θεού σε αυτούς, δηλαδή την Παναγία, έμελλε ο Ίδιος να γεννηθεί ως ενσαρκωθείς Θεός – καθώς ευδόκησε οι σώφρονες αυτοί να την γεννήσουν, αυτήν δηλαδή που προορίστηκε και εκλέχτηκε από όλες τις γενιές. Τελείται δε αυτή η Σύναξη στον σεβάσμιο οίκο της Θεοτόκου, που βρίσκεται στα Ευόρανα, πλησίον της αγιωτάτης Εκκλησίας».

Το πρώτο που τονίζει η ακολουθία της εορτής, η οποία και αυτή στηρίζεται σε πηγές πέραν της Καινής Διαθήκης – δείγμα, είχαμε πει σε ανάλογο προβληματισμό άλλης εορτής για την Παναγία, της ελευθερίας της ίδιας της Εκκλησίας να προσλαμβάνει υλικό και έξω από την Αγία Γραφή, όταν βλέπει ότι είναι αληθινό – το πρώτο λοιπόν που τονίζει είναι το γεγονός ότι η σύλληψη και η γέννηση ενός παιδιού δεν είναι θέμα μόνον των γονιών του. Πολλά ζευγάρια, και μάλιστα χωρίς να έχουν ιδιαίτερο ιατρικό πρόβλημα, αδυνατούν να τεκνοποιήσουν, με αποτέλεσμα να θλίβονται, να αγχώνονται, να προσπαθούν να εξεύρουν διάφορες λύσεις προς υπέρβασή του. Για την πίστη της Εκκλησίας μας, η σύλληψη και η γέννηση είναι θέμα συνεργασίας του ζεύγους και της ίδιας της ενέργειας του Θεού. «Ο Θεός διανοίγει την μήτραν της γυναικός» μας διδάσκει ο λόγος του Θεού, που σημαίνει ότι ο άνθρωπος ως ζεύγος προσφέρει τον εαυτό του και ο Θεός ενεργοποιεί και μεταποιεί την προσφορά αυτή, ώστε να υπάρξει η καρποφορία. Δεν έχει σημασία αν έχει επίγνωση αυτής της πραγματικότητας τις περισσότερες φορές ο άνθρωπος. Η ενέργεια του Θεού λειτουργεί, έστω και κατά τρόπο ανεπίγνωστο από πολλούς, όπως αντιστοίχως συμβαίνει και με την ίδια την ύπαρξη του ανθρώπου και του κάθε όντος επί γης, που η ενέργεια του Θεού τα φέρνει σε φως και τα διακρατεί, είτε υπάρχει η πίστη σ’ Αυτόν είτε όχι. «Ο γαρ Θεός εστίν ο διδούς πάσι ζωήν και πνοήν και τα πάντα», κατά τον λόγο του αποστόλου Παύλου στους Αθηναίους στον Άρειο Πάγο.

Η ατεκνία λοιπόν ενός ζεύγους εξαρτάται και από το θέλημα του Θεού, που σημαίνει λειτουργεί εν προκειμένω κάποιο συγκεκριμένο σχέδιο του Ίδιου, το οποίο συνήθως το ζεύγος αδυνατεί να το κατανοήσει παρά μόνον μετά από μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα. Η επίγνωση όμως της συνεργείας αυτής, Θεού και ανθρώπου, για ένα τόσο μεγάλο έργο: τον ερχομό στον κόσμο ενός παιδιού, μπορεί να ενεργοποιήσει την προσευχή του ανθρώπου, την εκζήτηση από Αυτόν της χάρης Του, ώστε να «μεταβάλει» ακόμη και αυτό το σχέδιό Του. Και πράγματι, όχι λίγες φορές, ο Θεός μεταστρέφεται, υπακούοντας στο αίτημα των ανθρώπων, και δίνει τη χάρη της καρποφορίας στη γυναίκα και την υπέρβαση επομένως της ατεκνίας της.

Τον προβληματισμό αυτό τον βλέπουμε, όπως είπαμε, έντονα και στη συγκεκριμένη εορτή της συλλήψεως της αγίας Άννης. Άτεκνο το άγιο ζεύγος του Ιωακείμ και της Άννης, δεν χάνει όμως την ελπίδα του στον Θεό. Και μάλιστα σε εποχή για τους Ιουδαίους, που η ατεκνία θεωρείτο μέγα όνειδος, ντροπή, αφού αποδείκνυε ότι το συγκεκριμένο ζεύγος δεν μπορούσε να θεωρηθεί μέσον ερχομού του Μεσσία στον κόσμο. Και γι' αυτό αποδύεται σε προσευχή. Η δραματική ένταση των ύμνων εν προκειμένω φτάνει στο απώγειό της: «Αδωναΐ Σαβαώθ, το της απαιδίας οίδας όνειδος• αυτός την οδύνην μου, της καρδίας διάλυσον, και τους της μήτρας, καταρράκτας διάνοιξον, και την άκαρπον, καρποφόρον ανάδειξον» (Κύριε των Δυνάμεων, γνωρίζεις την ντροπή της απαιδίας. Συ λοιπόν διάλυσε την οδύνη της καρδιάς μου και διάνοιξε τους καταρράκτες της μήτρας και ανάδειξέ με, εμένα που είμαι άκαρπη, καρποφόρο). Και η προσευχή της εισακούεται. Ο Θεός επιβλέπει επί το άγιο ζεύγος. «Πάλαι προσευχομένη πιστώς, Άννα η σώφρων και Θεώ ικετεύουσα, Αγγέλου φωνής ακούει, προσβεβαιούντος αυτή, την των αιτουμένων θείαν έκβασιν» (Παλαιά καθώς προσευχόταν με πίστη η Αννα η σώφρων και ικέτευε τον Θεό, ακούει φωνή Αγγέλου, που την βεβαίωνε ότι ο Θεός θα πραγματοποιήσει τις προσευχές της). «Υπήκουσε της Άννης Θεός τους στεναγμούς και προσέσχε Κύριος δεήσει τη αυτής» (Υπάκουσε ο Θεός τους στεναγμούς της Άννας και πρόσεξε ο Κύριος τη δέησή της).

Το γεγονός της επέμβασης του Θεού, που τη στείρωση την κάνει καρπογονία, το προσλαμβάνει ο υμνογράφος για να το διευρύνει και επί πνευματικού επιπέδου: πέρα από το ότι κάνει αναδρομή στο παρελθόν για να δείξει αντίστοιχες καταστάσεις της Παλαιάς Διαθήκης – «Συ ο τη Σάρρα δους ποτέ εν γήρα βαθυτάτω...υιόν τον μέγαν Ισαάκ• συ ο διανοίξας την στειρεύουσαν νηδύν της Άννης, Παντοδύναμε, μητρός Σαμουήλ του προφήτου σου» (Συ, παντοδύναμε, που έδωσες κάποτε σε βαθύτατο γήρας στη Σάρρα υιό, τον μέγα Ισαάκ, συ που διάνοιξες τη στείρα κοιλιά της Άννας, της μητέρας του προφήτου σου Σαμουήλ) – θεωρεί ότι ο Θεός, όπως παλιά, όπως τώρα με την Άννα, κατεξοχήν όμως μετά τον ερχομό Του στον κόσμο, μπορεί την άνυδρη και χωρίς χάρη ανθρώπινη φύση να την μεταβάλει και να της δώσει τη δροσιά που πρέπει, ώστε να καρποφορήσει. «Η του κόσμου σήμερον χαρά, λόγω προκηρύττεται, και μητρικάς οδύνας εις ευφρόσυνον χαρμονήν μεθίστησι, και πολύτεκνον την της φύσεως στείρωσιν έσεσθαι μηνύει, έργοις τοις της χάριτος πληθύνουσαν» (Η χαρά του κόσμου σήμερα προκηρύσσεται με λόγο και αλλάζει τις μητρικές οδύνες σε χαρά ευφροσύνης, και φανερώνει ότι η στείρωση της φύσης θα γίνει καρποφόρα, που πληθαίνει με τα έργα της χάρης). Κι αυτό σημαίνει ότι εμείς που ζούμε πια μετα Χριστόν, σε οποιαδήποτε κατάσταση ξηρασίας και αν βρισκόμαστε, πνευματική ή ηθική, αν στραφούμε με πίστη στον Θεό, θα δούμε τη θαυματουργική επέμβασή

Του. Ο Θεός θα διανοίξει τις πόρτες της καρδιάς μας, ώστε να πλημμυρίσουμε από την παρουσία της χάρης Του. Αρκεί να υπομένουμε και να επιμένουμε.

Κι είναι περιττό βεβαίως και να σημειώσουμε ότι η σύλληψη της αγίας Άννης αποτελεί εορτή της Εκκλησίας μας όχι πρωτίστως για να δείξει το αποτέλεσμα της υπομονής και της επιμονής στη δέηση του Θεού, αλλά διότι με τη σύλληψή της αυτή μπαίνουν οι βάσεις για τη γέννηση Εκείνης, η οποία σαν νέος ουρανός θα έφερνε στον κόσμο τον ήλιο Χριστό, τον Σωτήρα του κόσμου. Με την προοπτική του ερχομού του Κυρίου φωτίζεται και αυτή η εορτή, συνεπώς είναι μία ακόμη αφορμή δοξολογίας του αγίου ονόματός Του. «Ο νέος ουρανός, εν κοιλία της Άννης τεκταίνεται Θεού παντουργού επινεύσει• εξ ου και επέλαμψεν ο ανέσπερος ήλιος, κόσμον άπαντα φωταγωγών ταις ακτίσι της Θεότητος» (Ο νέος ουρανός, δηλαδή η Παναγία, με τη θέληση του παντουργού Θεού φτιάχνεται στην κοιλιά της Άννας. Από αυτόν τον ουρανό έλαμψε δυνατά και ο ανέσπερος ήλιος, δηλαδή ο Χριστός, που δίνει φως σε όλον τον κόσμο με τις ακτίνες της θεότητας)».